

A Fenntartható Fejlődési Célok nyomon követése, indikátorai

A Fenntartható Fejlődési Célok nyomon követése, felülvizsgálata érdekében megfelelő indikátorok szükségesek globális és nemzeti szinten is, hogy a megvalósítás során az előrehaladással kapcsolatban rendelkezésre álljanak a szükséges információk nemcsak a döntéshozók, de az összes érintett szereplő és a lakosság széles köre számára.

Globális helyzet

A globális indikátor keretrendszert a Fenntartható Fejlődési Célok Intézményközi Szakértő Csoportja (IAEG-SDGs) fejlesztette ki, majd az ENSZ Statisztikai Bizottsága 2017 márciusában fogadta el, és a Közgyűlés hagyta jóvá 2017. júliusában¹. A keretrendszer a megvalósítás ellenőrzését hivatott segíteni globális szinten.

A Célokhoz kapcsolódó adatgyűjtés módszerének, a globális és regionális indikátoroknak, statisztikai adatoknak a kidolgozásán számos bizottság, munkacsoport dolgozik. Ezek közül Magyarország az Agenda 2030 végrehajtásának monitoringja, a koordináció, kapacitásfejlesztés, partnerség kérdéseiben tanácsot adó magas szintű csoport tagja². A csoport társelnöki posztját Dr. Vukovich Gabriella KSH elnök tölti be.

A Célokhoz egyedileg rendelt globális keretrendszer 244 indikátort tartalmaz, melyből 9 több célhoz is kapcsolódik, így az indikátorok száma összesen 232. Ezeket az elfogadott indikátorokat először a fenntartható fejlődési célokról szóló 2017-es ENSZ jelentésben használták.³

A keretrendszer kidolgozását széleskörű egyeztetés kísérte. Többek között 2015 február és május között lehetett javaslatokat tenni a civil szervezetekkel folytatott konzultáció során, melyet 112 szervezet meg is tett⁴. A civil szervezetek a különböző munkacsoportokban folyó munkával kapcsolatban is folyamatosan tehettek javaslatokat.

Hazai helyzet

Fenntartható fejlődés hazai indikátorrendszere

A Központi Statisztikai Hivatal 2007 óta két évente adja közre a fenntartható fejlődés indikátorait. A legutóbbi 2016-os jelentés 103 jelzőszámot tartalmaz, közte 26 az emberi, 13 a társadalmi, 41 a környezeti, 23 pedig a gazdasági erőforrások állapotát mutatja be.

Szintén 2007-ben született meg a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, mely szintén részletesen foglalkozik az indikátorok kérdésével. Kevés „kulcsindikátort” használ a Tanács az előrehaladás értékelésére, mert a keretstratégiai megfontolásokhoz kevesebb, egészükben és összefüggéseikben jobban átlátható mutató-készletre van szükség⁵. Az azóta elfogadott két előrehaladási jelentés 17 kulcsindikátort tartalmaz, melyek kidolgozását részletes egyeztetés előzte

¹ <https://undocs.org/A/RES/71/313>

² <https://unstats.un.org/sdgs/hlg/>

³ <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2017/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2017.pdf>

⁴ <https://unstats.un.org/sdgs/files/Summary%20of%20Civil%20Society%20Consultation%20Comments.pdf>

⁵ <http://www.nfft.hu/documents/1238941/1240162/Nemzeti+Fenntarthat%C3%B3+Fejl%C5%91d%C3%A9si+Keretstrat%C3%A9gia>

meg, és nagyrészt a KSH adataira támaszkodnak. Mind a Keretstratégia, mind az előrehaladási jelentések készítése során a Tanács a tagjain keresztül, de külön folyamatok, rendezvények segítségével is bevonta a különböző társadalmi szereplőket, így lehetőség volt az indikátorokkal kapcsolatos párbeszédre is.

A Központi Statisztikai Hivatal első kötetei az Eurostat indikátorrendszerét tartalmazta, és ezek később kerültek átdolgozásra elsősorban a Keretstratégia szemlélete szerint. Az indikátorok száma is csökkent harmadával.

Fenntartható fejlődési célok hazai indikátorrendszere

Az Agenda 2030 megvalósítása során szükség van mind globális, regionális és nemzeti indikátorokra is. A globális keretrendszer teret enged a regionális, illetve nemzeti szintű adaptációnak, így országsoportok és nemzetállamok saját indikátorkészleteinek kialakítása is megtörténik.

Hazánkban a KSH végzi a hazai adatok összeállítását, a folyamat koordinálását. Munkacsoport kialakítására került sor a különböző érintett minisztériumok bevonásával. Mindez sajnos eddig az érintett társadalmi, gazdasági szervezetek bevonása nélkül történt.

A Civil Kerekasztal a Fenntartható Fejlődési Célokért is közzétett egy indikátorrendszert, mely német minta alapján a 17 cél esetében 78 indikátor segítségével vizsgálja meg, hogy a világ különböző országai hol állnak a teljesítés tekintetében⁶.

A tapasztalatok azt mutatják, ha a valós folyamatokat alátámasztó statisztikák készítése a cél, akkor a gyűjtött adatok körét és azok feldolgozását is javítani kell. Habár a KSH fenntartható fejlődés indikátorai tartalmaznak például a jövedelemeloszlás egyenlőtlenségére vonatkozó adatokat, egy 2017-es Magyar Nemzeti Bank tanulmány mutatott rá, hogy a vagyoni különbségek nagyobbak a társadalomban, mint azt addig gondolták. Hasonlóan a környezeti indikátorok esetében, nehéz például a levegőminőség valós állapotát értékelni megfelelő számú mérőállomás nélkül.

Javaslatok

Az Agenda 2030 szerint a Célok megvalósítása új szemléletet, az erőforrások megfelelő felhasználását, az érintettek kapacitásainak javítását igényli. Új információforrásokra, az információgyűjtés új technikáira, újszerű elemzésére van szükség, melyet partnerségben kell megvalósítani az érintett szektorok - gazdaság, tudomány, civil szféra - szereplőivel.

- Az érintett szereplők erőteljesebb bevonása szükséges a hazai indikátorrendszer kidolgozásába, annak jobb elfogadottsága, sikere jobb megvalósítása érdekében.
- Szükséges az adatok közérthető, az érdeklődők széles köre számára hozzáférhető közzététele.
- Az adatokat fel kell használni egy az állapotot, a célokat és az eredményeket is magában foglaló, a lakosságot célzó hosszú távú kommunikációs munka során.
- Fel kell tárni azokat a területeket, melyen akár a mérések, adatok vagy azok megfelelő feldolgozásának hiányában nem állnak rendelkezésre megfelelő indikátorok, és ezt pótolni szükséges.

Összeállította: HAND Szövetség
<http://hand.org.hu/>

⁶ <http://ffcelok.hu/a-celok-hazai-megvalositasa/>